

دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

دانشکده بهداشت

گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت

الگوی برنامه دوره آموزشی (Course plan)

نام درس: آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در مدارس **نیمسال تحصیلی:** اول ۱۴۰۴-۱۴۰۳ **رشته تحصیلی:** آموزش بهداشت و ارتقای سلامت **مقطع تحصیلی دانشجویان:** کارشناسی ارشد
تعداد فراگیر: ۲ نفر **تعداد و نوع واحد:** ۲ واحد نظری و عملی **مدت زمان ارائه درس:** یک ترم، دو ساعت نظری و عملی در هفته (۲۶ ساعت نظری و ۱۷ ساعت عملی)
محل: دانشکده بهداشت **مدرس:** دکتر محمود مجبویی راد

شرح درس:

دانش آموزان که نسبت بالایی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند، گروه هدف بسیار مهمی برای ارائه خدمات بهداشتی درمانی در سیستم سلامت کشور محسوب می‌شوند و از طرفی بخش قابل توجهی از بار بیماری و ناخوشی‌ها به این گروه جمعیتی مربوط می‌شود که آثار آنها سلامت و کیفیت زندگی را در بزرگسالی و توسعه جامعه را تحت تاثیر قرار می‌دهند. لذا تامین، حفظ و ارتقای سلامت آنان نقشی بسیار مهم در سلامت جامعه خواهد داشت. از این رو، در این درس فراگیران با اهمیت مدارس به عنوان عرصه ای مهم در فعالیت های حرفه ای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و با مدارس ارتقا دهنده سلامت به عنوان راهبرد اساسی، شاما اصول، اجزاء و کاربرت آن در عمل آشنا می شوند

هدف کلی:

۱. کسب دانش و نگرش لازم نسبت به اهمیت مدارس به عنوان عرصه فعالیت حرفه ای آموزش بهداشت تو ارتقای سلامت
۲. آشنایی با اولویت های مشکلات و رفتارهای مرتبط با سلامت در دانش آموزان
۳. کاربرت مهارت کسب شده در تحلیل وضعیت و برنامه ریزی مداخلات ارتقای سلامت در مدارس

اهداف رفتاری:

از دانشجویان انتظار می رود در پایان نیمسال تحصیلی...

۱. اهمیت و سابقه مدارس به عنوان عرصه ای برای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت بیان نماید.
۲. اهمیت و ضرورت آشنایی با بهداشت مدارس به طور کامل شرح دهند
۳. اهداف کلی و اختصاصی برنامه های بهداشت مدارس را به طور کامل شرح دهند
۴. رشد و تکامل را تعریف نماید.

۵. مراحل رشد و تکامل در سنین مدرسه را توضیح دهد.
۶. بیماری ها و اختلالات جسمانی رایج در دانش آموزان را توضیح دهد.
۷. ناخوشی ها و اختلالات رایج در دانش آموزان را شرح دهد.
۸. خشونت و پرخاشگری و راه های پیشگیری از آن را توضیح دهند.
۹. سوء مصرف مواد و داروها و راه های پیشگیری از آن را توضیح دهند.
۱۰. مهمترین حوادث شایع در دانش آموزان و مدارس را ذکر نماید.
۱۱. روش های پیشگیری از سوانح در مدارس را بیان نمایند.
۱۲. روش های ارتقای ایمنی در مدارس را بیان نمایند.
۱۳. نیازهای غذایی دانش آموزان در سنسن مختلف را به طور کامل بیان نماید
۱۴. رفتارهای صحیح و ناصحیح غذایی را در دانش آموزان به طور کامل بیان نماید
۱۵. روشهای موثر برای ارایه برنامه های غذایی سالم در مدارس را به طور کامل بیان نماید
۱۶. تاثیر شروع ورزش و فعالیت جسمانی و تداوم آن بر سلامت دانش آموزان را توضیح دهند.
۱۷. انواع فعالیت جسمانی که باید در برنامه زندگی روزانه دانش آموزان قرار گیرد را توضیح دهند.
۱۸. مهارتهای زندگی را به طور کامل بیان نمایند.
۱۹. مفاهیم، مبانی و ویژگی های مدارس ارتقا دهنده سلامت را توضیح دهند.
۲۰. اهداف و استراتژی های مدارس ارتقا دهنده سلامت را توضیح دهند.
۲۱. الگوها و اجزای برنامه مدارس ارتقا دهنده سلامت را توضیح دهند.
۲۲. سیاست ها و مقررات مدارس ارتقا دهنده سلامت را توضیح دهند.
۲۳. نحوه اجرای برنامه مدارس ارتقا دهنده سلامت را توضیح دهند.
۲۴. در مورد آموزش بهداشت و ارتقای سلامت کودکان استثنایی توضیح دهند.
۲۵. نمونه هایی از تجارب موفق مدارس ارتقا دهنده سلامت در جهان و ایران را بیان نمایند.

اهداف جزئی:

از دانشجویان انتظار می رود در پایان درس قادر باشد:

شماره جلسه	رتبه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی : شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	روش یاددهی* یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجو	نحوه** و درصد آن
۱		شرح طرح درس دوره انتظارات و چگونگی تدریس و ارزشیابی اولیه	معارفه و معرفی طرح درس انتظارات و چگونگی تدریس ارزشیابی اولیه، تکوینی و پایانی درس تبیین اهمیت درس بهداشت دانش آموزان و مدارس	آگاهی ادراک دریافت	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی	کامپیوتر ویدئو پرژکتور وایت برد	۱۰۰	آمادگی برای پرسش و پاسخ	آزمون ورودی مرحله ای آزمون پایانی
۲		اهمیت و سابقه مدارس به عنوان عرصه ای برای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	اصول و سیاست های آموزش و پرورش در باره بهداشت مدارس را نام ببرد .تاریخچه بهداشت مدارس را بطور اختصار توضیح دهد. نقش مدرسه در زندگی خانوادگی و اجتماعی را توضیح دهد .اهمیت و سابقه مدارس به عنوان عرصه ای برای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را شرح دهد						
۳		رشد و تکامل کودکان و نوجوانان	مفهوم رشد و تکامل را توضیح دهد .ویژگی های رشد و تکامل و عوامل موثر بر آن را توضیح دهد .انواع رشد و تکامل را شرح دهد .نقش اولیاء، معلم، مدرسه و مراقبین سلامت در رشد و تکامل دانش آموزان را توضیح دهد . نکات مهم و مورد توجه در تامین و حفظ در رشد و تکامل دانش آموزان و نوجوانان را بیان نماید.						
۴		بیماری ها و اختلالات جسمانی رایج در دانش آموزان	انواع بیماری های شایع را به تفکیک نام ببرد .راههای انتقال هر یک را نام ببرد .روش های پیشگیری و کنترل بیماری های سرماخوردگی، آنفلوآنزا، آنژین(گلودرد چرکی)، سل، بیماری های اسهالی، رختک، زرد زخم، آبله						

* روش یاددهی - یادگیری می تواند شامل: سخنرانی، مباحثه ای - گروهی کوچک، نمایشی - حل مسئله - پرسش و پاسخ - گردش علمی، آزمایشی

** آزمون ها بر اساس اهداف می توانند به صورت آزمون ورودی (آگاهی از سطح آمادگی دانشجویان) مرحله ای یا تکوینی (در فرایند تدریس با هدف شناسایی قوت و ضعف دانشجویان) و آزمون پایانی یا تراکمی (پایان یک دوره یا مقطع آموزشی با هدف قضاوت در مورد تسلط دانشجویان) برگزار گردد.

					مرغان، اوریون، مننژیت، حصیف، دیفتری، سیاه سرفه، کزاز، فلج اطفال، تراخم، ورم ملتحمه چشم، سالک، کچلی، پدیکلوزیس، آسکاریازیس، کرمک، ژiardیازیس، را بیان نماید.		
۵	ناخوشی ها و اختلالات روانشناختی رایج در دانش آموزان				بهداشت روانی در دانش آموزان را تعریف نماید اهمیت بهداشت روانی در دانش آموزان را توضیح دهد حوزه های بهداشت روان را نام برده، آنها را توضیح دهد نیازهای اساسی انسان را توضیح دهد مشکلات رفتاری در دانش آموزان را لیست نماید اختلالات شایع رفتاری و اجتماعی در دانش آموزان را شرح دهد. مکانیزمها و رفتارهای دفاعی در دانش آموزان را شرح دهد		
۶	مهارتهای مقابله با آسیب های روانی اجتماعی (خشونت و پرخاشگری و تحقیر)				نقش خانواده و مدرسه در تأمین بهداشت روانی دانش آموزان را توضیح دهد مهارتهای مقابله با آسیب های روانی اجتماعی را توضیح دهد. راهکارهای ارتقای بهداشت روانی در دانش آموزان را توضیح دهد راه های پیشگیری از خشونت و پرخاشگری را توضیح دهند. روش های پیشگیری از سوء مصرف مواد و داروها را توضیح دهند.		
۷	ارتقای ایمنی و پیشگیری از سوانح در مدارس				مهمترین حوادث شایع در دانش آموزان و اصول کمکهای اولیه در مورد آنها را به طور کامل توضیح دهد. محلهای عمده وقوع حوادث در مدارس بر اساس منابع علمی لیست کند. اقدامات لازم برای پیشگیری از حوادث و سوانح شایع		

						در مدارس را توضیح دهد. اقدامات لازم برای پیشگیری از حوادث و سوانح شایع در منزل را توضیح دهد. اقدامات لازم برای پیشگیری از حوادث و سوانح شایع در بین منزل و مدرسه را توضیح دهد.		
						اهمیت تغذیه در مدارس را توضیح دهد بهداشت تغذیه را تعریف نماید. اهمیت و نقش بهداشت تغذیه را در ارتباط با ابعاد مختلف سلامتی و کیفیت زندگی کودک خصوصاً در ارتباط با مسائل درسی تحلیل نماید. نقش تغذیه در رشد و یادگیری دانش آموزان را شرح دهد. نیازهای غذایی دانش آموزان در سنسن مختلف را به طور کامل بیان نماید. رفتارهای صحیح و ناصحیح غذایی را در دانش آموزان به طور کامل بیان نماید روشهای موثر برای ارایه برنامه های غذایی سالم در مدارس را به طور کامل بیان نماید استراتژی های ارتقای سلامت تغذیه در مدارس را توضیح دهد.	ترویج رفتارهای تغذیه ای سالم	۸
						تاثیر شروع ورزش و فعالیت جسمانی و تداوم آن بر سلامت دانش آموزان را توضیح دهند. انواع فعالیت جسمانی که باید در برنامه زندگی روزانه دانش آموزان قرار گیرد را توضیح دهند.	ترویج فعالیت بدنی	۹
						روشهای موثر ابراز وجود را با مثالهای کاربردی در	انواع مهارت های زندگی ویژه دانش آموزان	۱۰

						جمعیت دانش آموزان به طور کامل بیان نمایند مهارتهای زندگی را به طور کامل بیان نمایند روشهای موثر ابراز صحیح عصبانیت در دانش آموزان را به طور کامل بیان نمایند. مهارتهای سازگاری دانش آموزان با دیگران را به طور کامل بیان نمایند.		
						مفاهیم، مبانی و ویژگی های مدارس ارتقا دهنده سلامت را توضیح دهند. اهداف و استراتژی های مدارس ارتقا دهنده سلامت را توضیح دهند. الگوها و اجزای برنامه مدارس ارتقا دهنده سلامت را توضیح دهند.	مدارس ارتقا دهنده سلامت	۱۱
						سیاست ها و مقررات مدارس ارتقا دهنده سلامت را توضیح دهند. نحوه اجرای برنامه مدارس ارتقا دهنده سلامت را توضیح دهند.	مدارس ارتقا دهنده سلامت	۱۲
						دانش آموزان تیزهوش را تعریف نمایند. مشخصات و ویژگی های دانش آموزان تیزهوش ذرا لیست نمایند. عقب ماندگان ذهنی را تعریف نمایند. عقب ماندگان ذهنی را طبقه بندی نمایند. در مورد عقب ماندگان ذهنی آموزش پذیر توضیح دهند. در مورد عقب ماندگان ذهنی تربیت پذیر توضیح دهند. در مورد عقب ماندگان ذهنی پناهگاهی توضیح دهند.	آموش بهداشت و ارتقای سلامت کودکان استثنایی	۱۳

						وظایف و مسئولیت های اولیاء و مربیان در ارتباط با دانش آموزان عقب مانده ذهنی و معلولین را شرح دهند.		
						نمونه هایی از تجارب موفق مدارس ارتقا دهنده سلامت در جهان و ایران را بیان نمایند.	۱۴	
							تهیه و ارائه مقاله مرتبط با موضوعات کلاس	۱۵
							تهیه و ارائه مقاله مرتبط با موضوعات کلاس	۱۶
							تهیه و ارائه مقاله مرتبط با موضوعات کلاس	۱۷
							تهیه و ارائه مقاله مرتبط با موضوعات کلاس	۱۸
							طراحی (ارزیابی وضعیت موجود، سنجش نیازها، اولویت بندی)، اجرا و ارزشیابی یک مداخله بر اساس چهارچوب و اجزای مدارس ارتقا دهند سلامت تهیه و ارائه گزارش در کلاس توسط دانشجو	۱۹
							طراحی (ارزیابی وضعیت موجود، سنجش نیازها، اولویت بندی)، اجرا و ارزشیابی یک مداخله بر اساس چهارچوب و اجزای مدارس ارتقا دهند سلامت	۲۰
							تهیه و ارائه گزارش در کلاس توسط دانشجو	۲۱
مرحله ای آزمون پایانی	"	"	"	"	"		طراحی (ارزیابی وضعیت موجود، سنجش نیازها، اولویت بندی)، اجرا و ارزشیابی یک مداخله بر اساس چهارچوب و اجزای مدارس ارتقا دهند سلامت	۲۲

تعداد جلسات: ۱۳ جلسه نظری و ۸ جلسه عملی ۱۰۰ دقیقه ای

نحوه ارائه درس: سخنرانی، سخنرانی بازخوردی، پرسش و پاسخ، کنفرانس، بحث گروهی، پژوهش علمی، سایر روشهای مرتبط با اهداف آموزشی تحت مطالعه

روند ارائه درس و نحوه یاددهی-یادگیری: ارائه طرح درس کلی و هفتگی در جلسه اول، حضور غیاب، سوال و مرور درس جلسه قبل، ارائه عناوین جلسه فعلی و ارائه درس، ارائه عناوین جلسه بعد کل درس در ۴۳ ساعت به صورت نظری و عملی توسط مدرس و دانشجویان توضیح و ارائه خواهد شد.

دانشجویان محترم توجه داشته باشند با توجه به گستردگی و تنوع زیاد مطالب و محدودیت زمان نقش مدرس، راهنمایی و تسهیل یادگیری است نه انتقال تمام محتوا. لذا بایستی قبل از ورود به کلاس مطالعات لازم انجام گرفته و در کلاس درس مشارکت فعال داشته باشند

با توجه به مقطع تحصیلی مخاطبان در این درس و انتظار از آنان برای فعالیت های یادگیری خود-راهر، رویکرد غالب در اجرای این درس مشارکتی و تعاملی خواهد بود. بر این اساس دانشجویان محترم منابع معرفی شده را مطالعه و با آمادگی برای بحث و تعامل در کلاس حضور می یابند.

فعالیت (وظایف) دانشجو و ارزشیابی:

- شرکت فعال در کلاس و بحث گروهی، کنفرانس و سمینار
- در طول دوره (حضور فعال، کوئیز، شرکت در گفتگوها و انجام به موقع تکالیف)
- ارائه ی کنفرانس و گزارش مکتوب از تکالیف و موضوعاتی که تعیین می شود.

برای ارزشیابی دانشجو در این درس (در هر حیطه):

- ارزیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله ای و پرسش های کلاسی و شرکت در گفتگوها صورت می گیرد.
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد.

وسایل کمک آموزشی و رسانه های آموزشی:

- آموزش با استفاده از سیستم نوید (Navid)، پاورپوینت (PowerPoint)، اورهد (Overhead)، کامپیوتر (Computer)، ویدئوپروژکتور (Video projector)، وایت برد (White board) و کتاب های مرجع (Text books).

زمان و مکان ارائه درس: شنبه ها: ۲- ۴ عصر دانشکده بهداشت، کلاس: اتاق کنفرانس

مقررات درس و انتظارات از دانشجویان:

به منابع معرفی شده مراجعه و مطالب تکمیلی بحث ها را مطالعه نمایند. ۲. در تمام جلسات حضور منظم توأم با آمادگی داشته باشند ۳. غیبت غیر موجه از کلاس باعث حذف درس می شود.

سیاست مدرس در مورد برخورد با غیبت و تاخیر دانشجو در کلاس درس: طبق مقررات آموزشی

منابع اصلی درس:

۱. بهداشت مدارس، دکتر علی رمضانخانی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۲. مدارس مروج سلامت در جمهوری اسلامی ایران {Health Promoting School (HPS)}
۳. بهداشت مدارس، دکتر محمدرضانوری
۴. بهداشت مدارس، دکتر امین شکروی
۵. راهنمای خودمراقبتی برای سفیران سلامت (ویژه دانش آموزان متوسطه اول)
۶. راهنمای خودمراقبتی برای سفیران سلامت (ویژه دانش آموزان متوسطه دوم)
۷. "برنامه عملی و کارآموزی در واحد بهداشت مدارس مرکز بهداشت استان - شهرستان - مدارس
۸. آیین نامه های بهداشت مدارس معاونت بهداشتی دانشگاه ها
۹. دستورالعمل پیشگیری از کرونا در مدارس
۱۰. کتاب جامع بهداشت عمومی دکتر حسین حاتمی، بخش بهداشت مدارس

1. Scriven A, Hodgins M. Health Promotion Settings, Principles and Practice. SAGE. Last edition
2. Clift S, Jensen BB. The Health Promoting School: International Advances in Theory, Evaluation and Practice. Danish University of Education Press. Last edition.
3. Aggleton P, Dennison C, Warwick I. Promoting Health and Well-being through Schools. Routledge. Last edition.
4. Destefano K, BEAR BJ. Manual of School Health A Handbook for School Nurses, Educators, and Health Professionals. USA: Saunders. Last edition